A PÁLYASZOCIALIZÁCIÓS GYAKORLATOK RENDSZERE ÉS SZEREPÜK A HALLGATÓK SZAKMAI TANULÁSÁBAN AZ ELTE TANÁRKÉPZÉSÉBEN.

CÉLOK, SIKEREK ÉS DILEMMÁK

GYAKORLÓISKOLÁK ISKOLASZÖVETSÉGÉNEK XVI. ORSZÁGOS KONFERENCIÁJA

2025. NOVEMBER 13-15.

ELTE
EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM

Rapos Nóra

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Tartalom

Fókuszban a rendszerek:

- **A pályaszocializációs gyakorlat bevezetésének előzményei…..**
- **Milyen pályaszocializációs rendszer (tanulási környezet) kialakítását tette lehetővé és szükségessé? - Az ELTE PSZGY modell**

Fókuszban a hallgatók:

- **Hogyan segíti a tanárrá válást a pályaszocializációs gyakorlat?**
- **Adatok a gyakorlatról és a hallgatói fejlődésről**

Fókuszban az iskolai tanárképző:

- **Mit jelent tanárképzőnek lenni?**
- **Hogyan támogatható a tanárképzővé válás?**

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

A pályaszocializációs gyakorlat bevezetésének előzményei és a bevezetés következményei

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Előzmények – a gyakorlat átalakulásnak mozgatórugói

- 2020-ban induló un. **Bologna revízió** volt - ITM és EMMI:
  - **A tanárképzés kiemelt terület**
  - a Kormányzat célja a köznevelési harmonizáció (*283/2012. (X. 4.) Korm. rendelet, előterjesztés*)
  - szakmai körökben már bírálták a 2013-ban bevezetett osztatlan képzést
  - a tanárhiány első jeleit mutató adatok
  - ki nem mondott rendszerátalakítási szándék:
    - *egységes szerkezetű tanárképzés* (általános iskolai és középiskolai),
    - az *átjárhatóság* megteremtése,
    - a *szakmódszertanok oktatásának megerősítése*,
    - **a *gyakorlatok pályaszocializációt segítő komplex rendszerének* kialakítása,**
    - a *pályaalkalmasság képzési folyamatba ágyazott értelmezése*,
    - a tanári *életpálya szakaszok* (képzés és továbbképzés) érdemi összekapcsolása (vö. *283/2012. (X. 4.) Korm. rendelet, előterjesztés p. 5).*

Előzmények – a gyakorlat átalakulásnak mozgatórugói

- A változás alapjait, az egységes tanárképzés kereteit már 2020. július 30-án! hatályba lépő Nftv. módosítás megteremtette (*2020. évi XXXIII. törvény*).

- **Egyeztetés** – EMMI keretein belül csúcsbizottság (MTA Pedagógusképzési Albizottsága, MRK Pedagógusképzési Bizottsága és érintett bizottságai, Tanárképzők Szövetsége, Nemzeti Pedagógus Kar, Klebelsberg Központ, MAB Pedagógusképzési Bizottsága, **Gyakorlóiskolák Iskolaszövetsége)**
- Majd ezt követően a 2021. december 29-én megjelent **KKK** módosítás (8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet.

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal
AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

KKK módosítás (8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet – gyakorlati rendszere

- **ca) pályaismereti és pályaszocializációs gyakorlatok:** 1-4. félévben 6 kredit értékben a képzéssel párhuzamosan folyó, különböző típusú partnerintézményekben, saját szakpárjaihoz is tartozó órákon, foglakozásokon végzett, az ajánlott tantervben meghatározottak szerinti társas gyakorlatok a pedagógiai és pszichológiai szakterületek oktatóinak vezetésével, kurzushoz kapcsolódva;

- **cb) tanítási gyakorlatok:** a 3–9. félévben 12 kredit értékben a képzéssel párhuzamosan, iskolában végzett tanítási gyakorlatok a szakmódszertani szakterületek támogatásával;

- **cc) összefüggő egyéni iskolai gyakorlat:** a 10. félévben, 20 kredit értékben partneriskolában……..Az összefüggő egyéni iskolai gyakorlatnak része a portfólió elkészítése.

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal
AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

A pályaszocializációs gyakorlatok célja

„A pályaismereti, pályaszocializációs gyakorlatok célja, hogy a hallgatók ***tanári nézőpontból*** megfigyeljék az **iskola világát**, megfigyeljék az intézményi környezetet, infrastruktúrát, különböző iskolatípusokban tanórákon, illetve tanórán kívüli foglalkozásokon, iskolai rendezvényeken gyűjtsenek tapasztalatokat az iskola mint **szervezet**, mint munkahely működéséről, a visszajelzések alapján ***képet formáljon saját pályaalkalmasságáról.”***

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL
AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Milyen pályaszocializációs rendszer (tanulási környezet) kialakítását tette lehetővé és szükségessé a rendeleti keret?

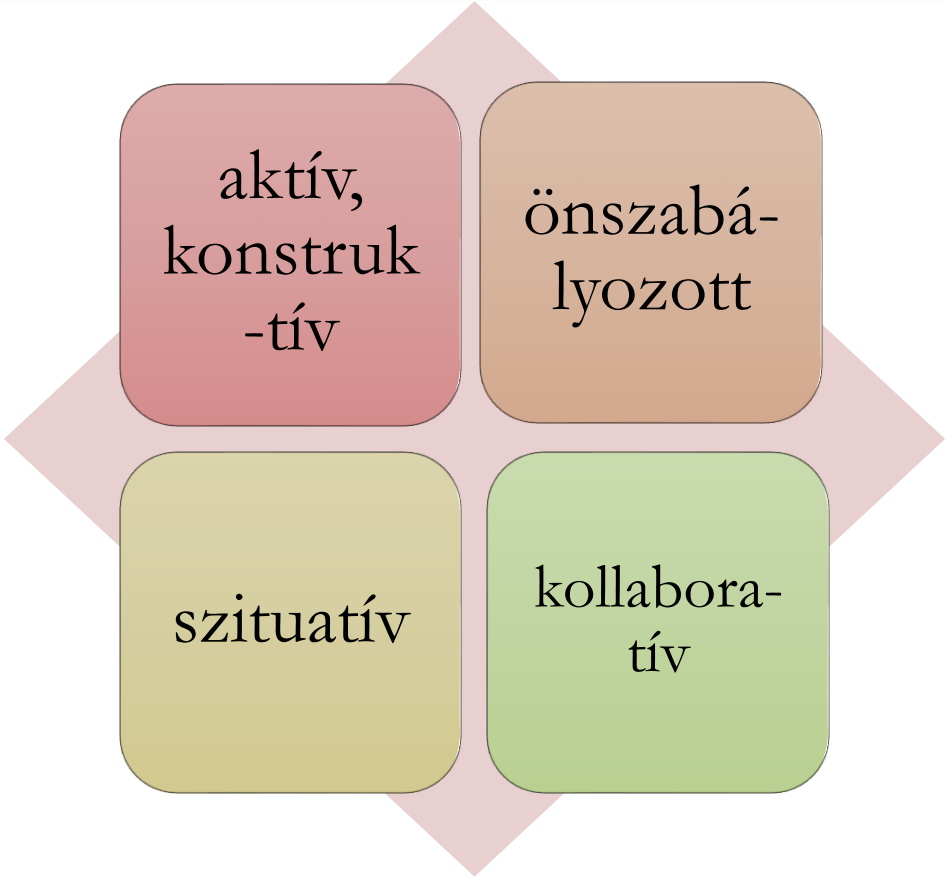
Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Intézményi megvalósítás - ELTE

- Viharos gyorsaságú **bevezetés** következett **2022 őszi tanévében –** előkészítés hiánya

- **Egyeztetés folyamata töredezett**: intézményen belül, köznevelléssel, felsőoktatási intézmények egymás közt
- Eltérő intézményi gyakorlat – koncepció
- ELTE koncepciót meghatározó tényezők:
  - **Nagyrendszer - órarend**
  - **Országos felvétel**
  - **Eredményes tanulás jellemzői** (De Corte, 2010)

Az ELTE PSZGY modell - Megtanulni tanárnak lenni, a képzés egyik fő feladata (Kelchtermans & Hamilton, 2004, Meijer, de Graaf & Meirink, 2011)

Az ELTE PSZGY modell - Megtanulni tanárnak lenni, a képzés egyik fő feladata (Kelchtermans & Hamilton, 2004, Meijer, de Graaf & Meirink, 2011)

Eredményes tanulás feltételei	Tanulási környezet
Aktív	**Tanulási tevékenységek fokozatos és tudatos variálása: m**egfigyelőtől a kisebb tanári feladatok elvégzésig Saját tanárszerep értelmezése **különböző intézményekben**
Önszabályozott	**Tanulástámogató rendszer kialakítása az önszabályozás érdekében**: követő szeminárium, hallgatói segédanyagok, **hallgatói észlelés értelmezése**: követő szeminárium (megbeszélés, terepnapló – személyes szerepértelmezés támogatása), oktatói jelenlét; **saját kérdésekre** épülő interjúk
Kollaboratív	**Közös feladatok** beépítése a kurzusteljesítésbe A tanári munkához kapcsolódó **közösségek** beépítése a tartalomba **Párbeszédre „ösztönző" tevékenységformák** a gyakorlatokon
Szituatív	- Az **iskola mint társadalmi intézmény** értelmezése – különbözőségek megértése - **Szakképzés** megismerése - **HH** beépítése - „**Visszamutatás**" az iskoláknak

Hogyan segíti a tanárrá válást (identitásalakulást) a pályaszocializációs gyakorlat?

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

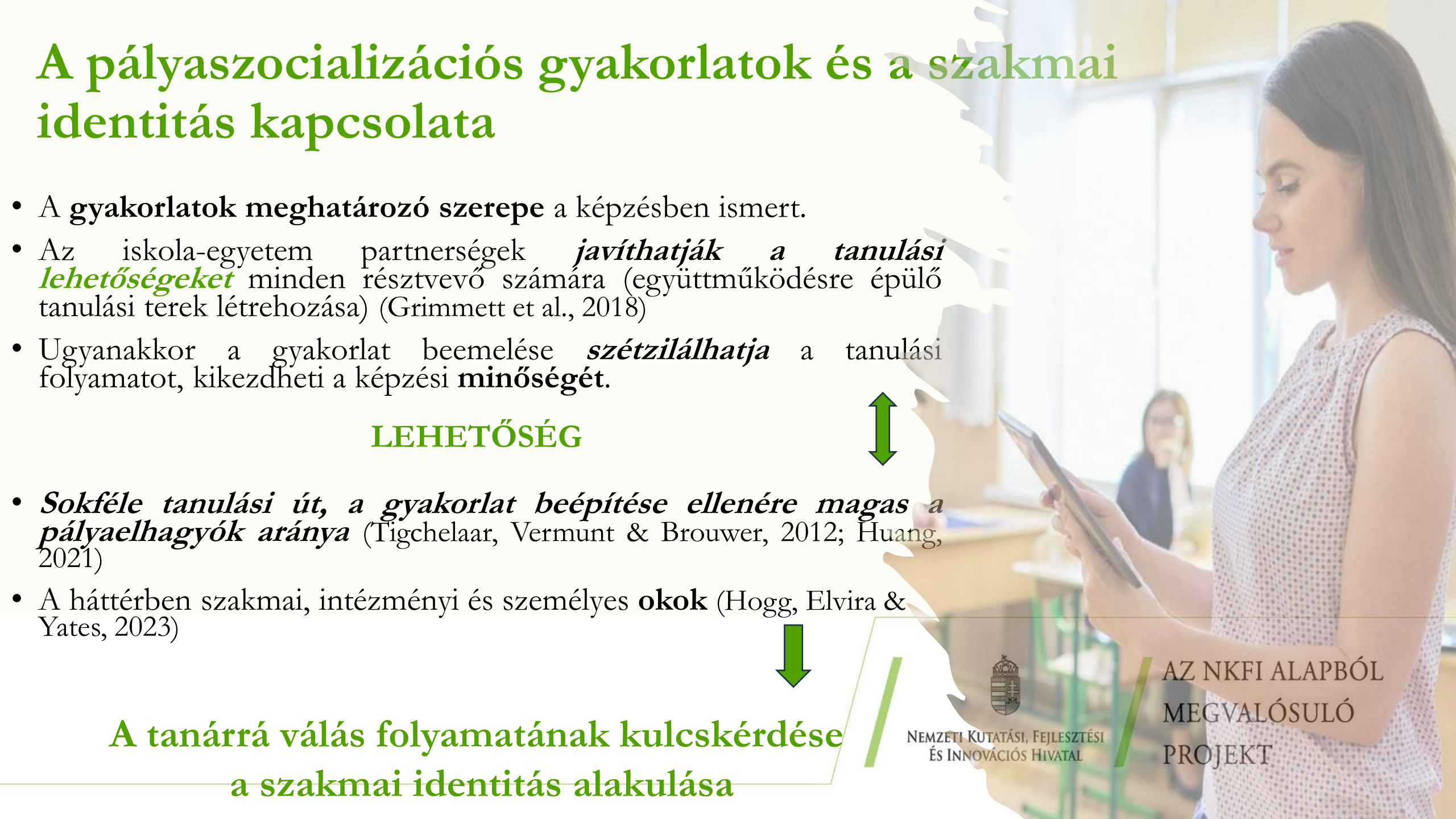
A pályaszocializációs gyakorlatok és a szakmai identitás kapcsolata

- A **gyakorlatok meghatározó szerepe** a képzésben ismert.
- Az iskola-egyetem partnerségek ***javíthatják a tanulási lehetőségeket*** minden résztvevő számára (együttműködésre épülő tanulási terek létrehozása) (Grimmett et al., 2018)
- Ugyanakkor a gyakorlat beemelése ***szétzilálhatja*** a tanulási folyamatot, kikezdheti a képzési **minőségét**.

LEHETŐSÉG

- ***Sokféle tanulási út, a gyakorlat beépítése ellenére magas a pályaelhagyók aránya*** (Tigchelaar, Vermunt & Brouwer, 2012; Huang, 2021)
- A háttérben szakmai, intézményi és személyes **okok** (Hogg, Elvira & Yates, 2023)

A tanárrá válás folyamatának kulcskérdése a szakmai identitás alakulása

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

A pályaszocializációs gyakorlatok és a szakmai identitás kapcsolata

A tanárrá válás folyamatának kulcskérdése a szakmai identitás alakulása

- A szakmai identitás fontos szerepet játszik a tanári ***pályán maradásban***, a pálya elhagyás mérséklésében (Gaziel 1995; Hong, 2010) és befolyásolja a **szakmatanulás** hatékonyságát (Kaplan & Garner, 2019)
- A saját identitásukhoz reflektíven viszonyuló tanárok:
  - jobban kezelik a ***szakmai feszültségeket*** (Hong, Greene & Lowery, 2017; Pillen, den Brok & Beijaard, 2013)
  - magasabb érzelmi bevonódást és ***elköteleződést*** mutatnak munkájuk iránt (Rots et al., 2010; Zembylas, 2003),
  - ***konstruktívan*** viszonyulnak az oktatási ***változásokhoz*** (Nias 1989).
- A szakmai identitás kialakulása elősegíti:
  - a tanár ***tanítási filozófiájának*** kialakulását (Mockler, 2011) és
  - a szakmai ***döntések*** meghozatalát is (Beijaard, Meijer & Verloop, 2004).

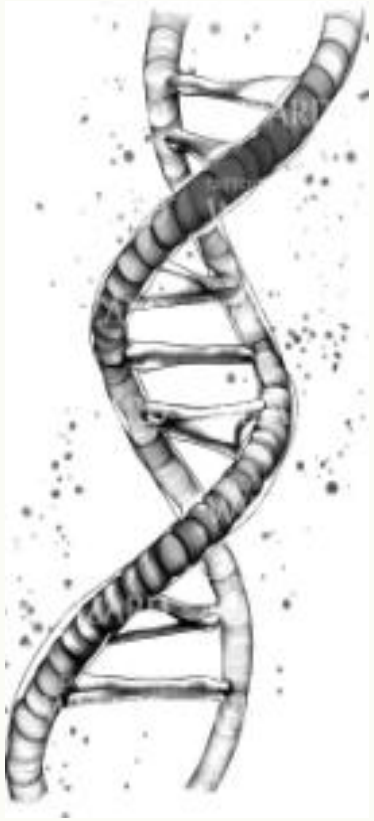
NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

A tanári identitás és a szakmai tanulás kapcsolata

Tanárrá válni – identitásalakulás

- **Folyamat,**
- **Aktív, személyes**
- **Alidentitások**
- Alakulását meghatározza a **kontextus**
- **Válaszkeresés**: önmaghatározás tanárképzőként (Ki vagyok, mint tanár? Milyen tanár akarok lenni?).

Tanárrá válni – szakmai tanulás

- **Folyamat,**
- **személyes és kontextuális** tényezők komplex és dinamikus hatásrendszerének eredménye,
- okai szerteágazóak, **egyéni és társas helyzetekben** (tanulási tevékenységekben), gyakran nem tudatosan és észrevétlenül megy végbe,
- **eredménye** tartós és multidimenziós változás, **egyedi** mintázatokkal jellemezhető (Rapos et. al, 2022).

az identitásmunka elválaszthatatlan a tanulástól

- a **szakmai tanulás jelentést ad a tapasztalatoknak** (tanulási tevékenységeknek), míg **az identitáskonstrukciós folyamat értelmezi a tanulási tapasztalatokat a saját tanárképhez kapcsolódóan is** (Beijaard et al., 2018, Garner & Kaplan, 2018)

A tanárrá válás, a szakmai tanulás nem lineáris, "folyamattermék„ - a látottak, tanultak nem egyszerűen magunkkal vihetőek és alkalmazhatóak más osztályteremben.

Tanulási környezet (pszgy gyakorlat) megtervezése

A szakmai identitás alakulásának jellemző feszültségei a képzés korai szakaszában

Az identitásalakulás folyamatát **feszültségek generálják** (gátló/aktiváló) (Kaplan & Garner, 2017)

Jellemzők pályakezdőkre:

- ***lelkes***, olykor ***naiv***, de pozitív tanárkép , ami ***saját korábbi iskolai*** tapasztalatokra épül (Anspal, et al., 2012)
- ***szűk tanári szerepértelmezés*** – a gyakorlatok tényleges megkezdésével fordulat***, negatív érzelmek, elutasítás, motivációvesztés*** (idea – valóság) (Lauriala & Kukkonen, 2005)
- ***szerepazonosulás*** folyamata, kezdetben várakozással teliek, majd gyakran negatív
- a ***szerepek összeegyeztetésnek*** dilemmái, nézőpontváltás (diák – tanár) (Van Rijswijk et al., 2018)
- ***énhatékonyság*** (későbbi is) és a ***tanulási tevékenységekben való aktív részvétel, tevékenységek (***reflektáló, fejlesztő, együttműködő) (Buitink & Beijaard, 2007, Rapos et al, 2022)

ADATOK

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Kutatás a Tanárképzők Szövetsége kezdeményezésére

- **Kutatás formája**
  - Közös kutatás – intézmények közötti kutatócsoport
  - Közös kutatási eszköz – intézményi kérdéskörökkel
  - Külön intézményi kutatások – támogatjuk a saját intézményünkben
- **Téma – fókuszok**
  - Pályaszocializációs gyakorlatok vizsgálata
    - longitudinális vizsgálat – a képzésben követve
    - be- és kimeneti kérdőív
    - összehasonlítva önmagukkal / végzős hallgatókkal
    - több ponton (kérdőív, fókuszcsoport)
  - A pályaszocializációs gyakorlatokon részt vett hallgatók útja a képzésben / elhelyezkedés
  - Szakmai együttműködések alakulása
    - egyetemi oktatók – iskolai tanárok szakmai együttműködésének vizsgálata
    - több ponton (kérdőív, interjú, esettanulmány, stb.)

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

A kutatás változókészlete

Tanári identitás személyes tényezői (az elemek Hannah, 2020 szerint)	– pályamotiváció (Fit – Choice, 2007 alapján Paksi 2023) – tanári énkép (Hanna, 2020) – énhatékonyság (Schwarzer–Jerusalem alapján Kopp, 1993) – szerep-, feladatértelmezés (Hanna, 2020) • nézetek a SZT kulcs jellemzőiről (TALIS, 2018) • nézetek a későbbi tanításról (de Vries et al., 2013)
Kontextus értelmezése (Canrinus et al., 2017; Rapos et al, 2022)	Tanulási környezet – kurzushoz kapcsolódó jellemzők – képzésbe illeszkedés és elmélet – gyakorlat koherencia – a hallgatói célok megismerésének és a kurzus célokhoz kapcsolásának folyamata – egyéni tanulási utak lehetősége és működése – a kurzus tartalmi sajátosságai – folyamatba ágyazott visszajelzések a személyes tanulás eredményeiről – a tanulás támogatás minősége
Tanulási tevékenységek (Rapos et al., 2022)	– tanulási tevékenységek – szakmai tudás – kompetenciák hazai – szakmai tapasztalat – szakmai hálózatai, szakmai közösséghez tartozás
Háttéradatok	– nem – kor – Intézmény, – szak

A kutatásban felhasznált skálák mindegyike megfelelő belső konzisztenciával rendelkezik, Cronbach-alfa értékeik 0,646 és 0,891 közé esnek.

A tanári identitás személyes tényezői

Pályamotiváció – Miért a tanárság?

Szakmai énkép - Hogyan látja magát tanárként?

Feladatértelmzés – Mi a feladata tanárként?

Énhatékonyság - Mennyire hiszi, hogy képes …..?

Hannah, 2019, 2020.

1) a tapasztalatok, jelentések értelmezésének és újraértelmezésének szüntelenül változó folyamata, azaz változó, ***dinamikus, nem stabil***;

2) magában foglalja mind ***a személyt, mind a kontextus jellemzőit***, s azok dinamikus ***kölcsönhatásában alakul***, azaz másokkal való kapcsolatban alakuló, továbbá érzelmekkel átszőtt;

3) ***al-identitásokból áll*** (amelyek kapcsolódhatnak a sokféle szerephez);

4) s az ágencia fontos eleme (Bejiaa et alk, 2004. idézi Tókos, 2024;).

Az itt bemutatásra kerülő vizsgálatok

1) Bemeneti vizsgálat (longitudinálishoz) – országos

Mi jellemzi a tanárszakos hallgatók *szakmai identitását* a pályaszocializációs gyakorlatok megkezdése előtt?

Milyen kapcsolat mutatható ki a *tényezők* és a kitöltő meglévő szakmai tapasztalata, illetve a neme között?

2) Keresztmetszeti vizsgálat – ELTE

Hogyan változik a hallgatók szakmai identitása a pályaszocializációs gyakorlatok ideje alatt?

Hogyan épül fel, *milyen jellemzőkkel függ össze* a hallgatók identitásalakulása?

3) Kurzus visszajelzések – ELTE

4) OMHV – ELTE

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

BEMENTI VIZSGÁLAT

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Kutatási kérdések, minta

Mi jellemzi a tanárszakos hallgatók *szakmai identitását* a pályaszocializációs gyakorlatok megkezdése előtt?

Milyen kapcsolat mutatható ki a *tényezők* és a kitöltő meglévő szakmai *tapasztalata*, illetve a *neme* között?

A kutatás sokaságát a 2024-ben Pályaszocializációs gyakorlat előtt álló hallgatók alkották. A mintavételezést a tárgy első kurzusain végeztük.

Intézmény	Kitöltők száma	Nők aránya	Férfiak aránya
Debreceni Tudományegyetem	48	68,8	31,3
Eötvös Loránd Tudományegyetem	143	70,1	29,9
Miskolci Egyetem	29	62,1	37,9
Nyíregyházi Egyetem	79	60,8	39,2
Pécsi Tudományegyetem	24	50	50
Összesen	323	57,5	42,5

Énhatékonyság

- Általános énhatékonyság közepes
- Az egyes válasz közt két kérdés esetében is jelentős összefüggést találtunk a t-próba alapján - A férfiakra jellemzőbb: a megoldás keresés és a diákok ellenállásának letörése

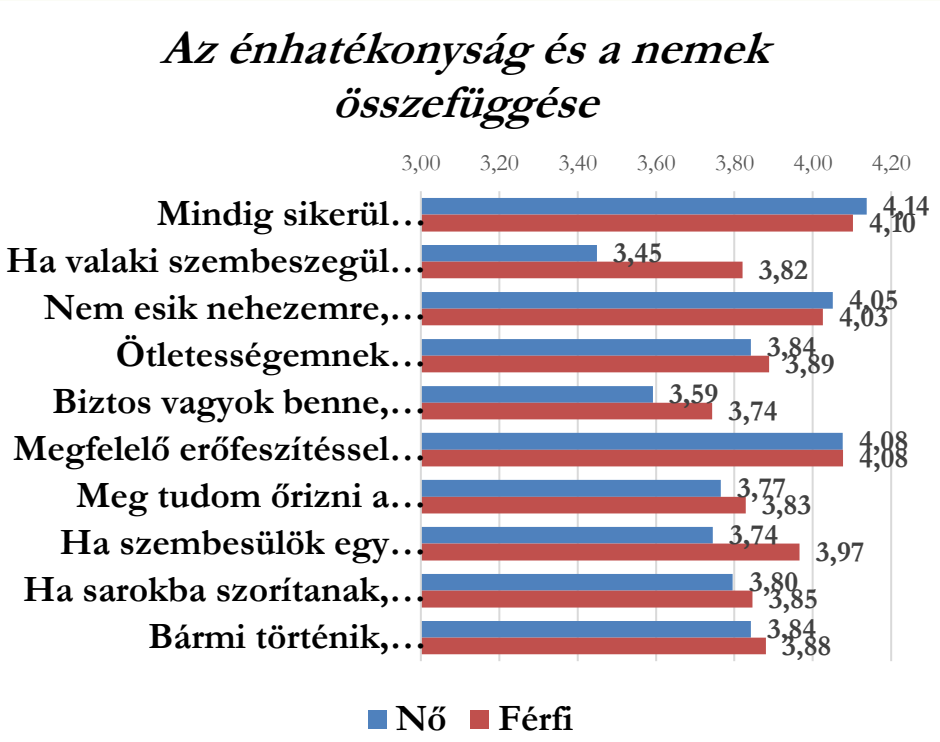
„Ha valaki szembeszegül velem, megtalálom a módját, hogy elérjem amit akarok.”

($M_{nők}$=3,45, $SD_{nők}$=0,994 ; M_{ffi}=3,82, SD_{ffi}=0,943; t(311)=-3,261, p=0,001)

„Ha szembesülök egy problémával, általában több ötletem támad a megoldásra.”

(Mnő=3,74, SDnő=0,892 ; Mffi=3,97, SDffi=0,880; t(311)=-2,130, p=0,017)

-A munkatapasztalattal rendelkezők: magabiztosabbak problémamegoldóbbak

Feladatértelmezés

- **Nők:** érzékenyebben figyelnek a diákokra, **Férfiak**: a rendet és a fegyelmet fontosabbnak ítélik.
- Kiemelt a feladatértelmezésben, hogy a **diákok elköteleződéssel érdeklődjenek**, és a **tanároknak engedelmeskedjenek**

Nők	Férfiak
• „fontos, hogy megtanítsam a tanulóknak a társas érintkezés készségeit.” • „fontos, hogy figyelembe vegyem a tanulók kívánságait.” • „fontos, hogy az osztályomban a tanulóknak beleszólhassanak a dolgokba.” • „elfogadható, hogy tanulóim néha kritikával illessenek.”	• „Az osztályban fontos számomra a rend és a fegyelem.” • „Az osztályban a diákoknak csendben kell lenniük és figyelniük kell.” • „ Az osztályban fontos számomra, hogy mindenki jól viselkedjen.” • „ A tanulóimtól elköteleződést várok el.”

Pályamotiváció

- **Nők:** diákok, gyerekek szeretete, segíthet, **Férfiak**: ide vették fel, kiszámítható jövedelem, életpálya
- A munkatapasztalattal **rendelkezők elkötelezettebbek** a tanári pálya iránt.
- A **szakmai közösség tagjainak** van tanári példaképe, közösség javát szolgálja – **közösségi szolgálatként értelmezett pálya**

Nők	Férfiak
„Úgy véltem, hogy megvannak bennem egy jó pedagógus tulajdonságai.” (M_{igen}=3,34, SD_{igen}=0,647 ; M_{nem}=3,30, SD_{nem}=0,690; t(292)=3,422, p=0,000)	„Az általam preferált szakmát nem sikerült elérnem.” (M_{igen}=1,53, SD_{igen}=0,851 ; M_{nem}=1,67, SD_{nem}=0,956; t(311)=-2,231, p=0,013)
„A tanítás lehetőséget biztosít, hogy a társadalmilag hátrányos helyzetűeknek segítsek.” (M_{igen}=3,04, SD_{igen}=0,891 ; M_{nem}=3,02, SD_{nem}=0,904; t(311)=2,605, p=0,005)	„A tanítás kiszámítható életpályát kínált.” (M_{igen}=2,50, SD_{igen}=0,964 ; M_{nem}=2,69, SD_{nem}=0,914; t(311)=-2,575, p=0,005)
„Szeretek gyerekekkel/fiatalokkal dolgozni.” (M_{igen}=3,52, SD_{igen}=0,742 ; M_{nem}=3,14, SD_{nem}=0,852; t(3292)=3,976, p=0,000)	„A tanítás kiszámítható jövedelmet biztosít.” (M_{igen}=2,33, SD_{igen}=1,051 ; M_{nem}=2,49, SD_{nem}=1,001; t(311)=-2,727, p=0,003

KERESZTMETSZETI VIZSGÁLTA

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Kutatási kérdések, minta

Hogyan változik a hallgatók szakmai identitása a pályaszocializációs gyakorlatok ideje alatt?
Hogyan épül fel, *milyen jellemzőkkel függ össze* a hallgatók identitásalakulása?

A kutatás sokaságát az ELTE tanárképzésein tanuló, a Pályaszocializációs gyakorlat 1. és 3. kurzusokat a 2023/2024-es tanév tavaszi félévében teljesítő hallgatók alkották. A mintavételezést két tárgy kurzusain végeztük.

Minta				
		Nem		Összesen
		Nő	Férfi	
Kitöltő kurzusa	PSZGY1	98 69%	45 31%	143
	PSZGY3	71 72%	27 28%	98
Összesen		169 70%	72 30%	241

Sokaság				
		Nem		Összesen
		Nő	Férfi	
Kitöltő kurzusa	PSZGY1	206 68%	97 32%	303
	PSZGY3	188 70%	79 30%	267
Összesen		394 69%	176 31%	570

Eredmények

- **Megesősödött:**
  - **akik figyelik az oktatási és a pedagógiai kérdéseket**, szakmai tevékenységekben vesznek részt, azok **erősebb pályamotivációval rendelkeznek.**
  - akik **előzetesen már szereztek tanítási, nevelési munkatapasztalatot** (pl. korrepetálás, táboroztatás) vagy tagjai valamilyen szakmai közösségnek, azoknak a **tanári énképe magabiztosabb.**
- **Változás**:
  - A tanári pályához kapcsolódó **belső motiváltság már a képzés elején is magas**, jelentősen **nem változtak** a vizsgált kurzusok ideje alatt.
  - **Feladatértelmezésben** tanulók felé fordulás erősödött, a fegyelmezettség elvárása csökken.
  - Elsősorban **a tanári énkép és az énhatékonyság** elemei változtak szignifikánsan a gyakorlatok ideje alatt.

A képzésben fontosak a **nézőpontváltást elősegítő gyakorlatok**.

Az iskolában lévő diákokkal **különböző tevékenységek kipróbálása** segítheti a leendő tanárokat abban, hogy a tanítási feladatok mellett nyitottabbá váljanak a nevelői feladatokra,

KURZUSÉRTÉKELÉS

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Kurzusértékelés rendszere, minta

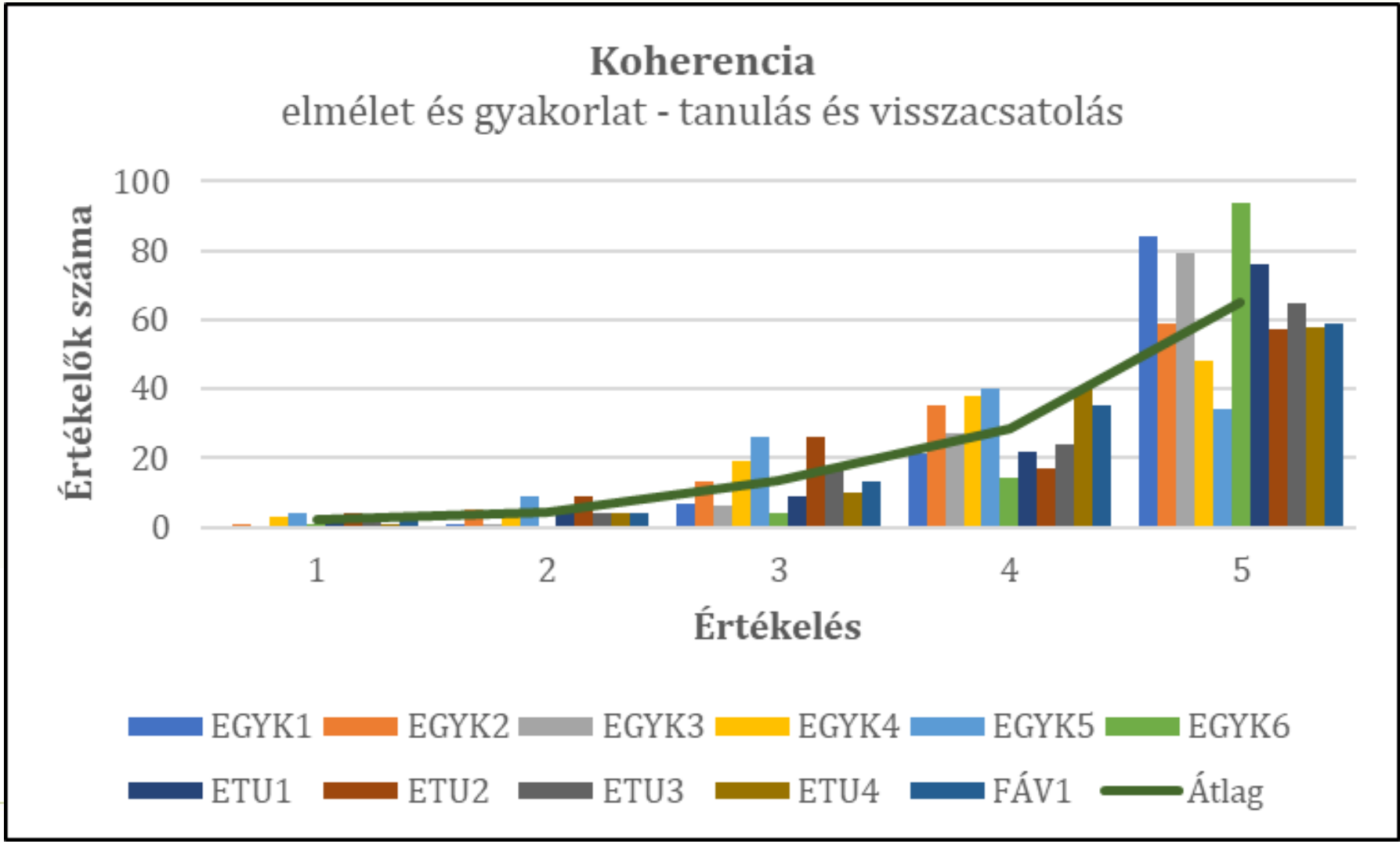
- Kurzusérékelés gyakorlat átalakítása – képzési- és kurzuscélokhoz igazodjon
  - **képzésbe illeszkedés és elmélet – gyakorlat koherencia - EGYK**
  - **a hallgatói célok megismerésének és a kurzus célokhoz kapcsolásának folyamata - HKC**
  - **egyéni tanulási utak lehetősége és működése – ETU**
  - a kurzus tartalmi sajátosságai - PSZGY1-TS
  - folyamatba ágyazott visszajelzések a személyes tanulás eredményeiről a képzési célokhoz kötötten – FÁV
  - **tanulási eredmények - TE**
  - **a tanulás támogatás minősége – TT**
  - háttéradatok – HA
- Bemenetihez képest a változás

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal
AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Hallgatói visszajelzések – PSZGY2 (106 fő, 69 nő, 59 férfi)
Képzési koherencia

Változó csoportok:

- Elmélet – gyakorlat koherencia (EGYK)
- Egyéni tanulási utak (ETU)
- Folyamatba ágyazott visszajelzés (FÁV)

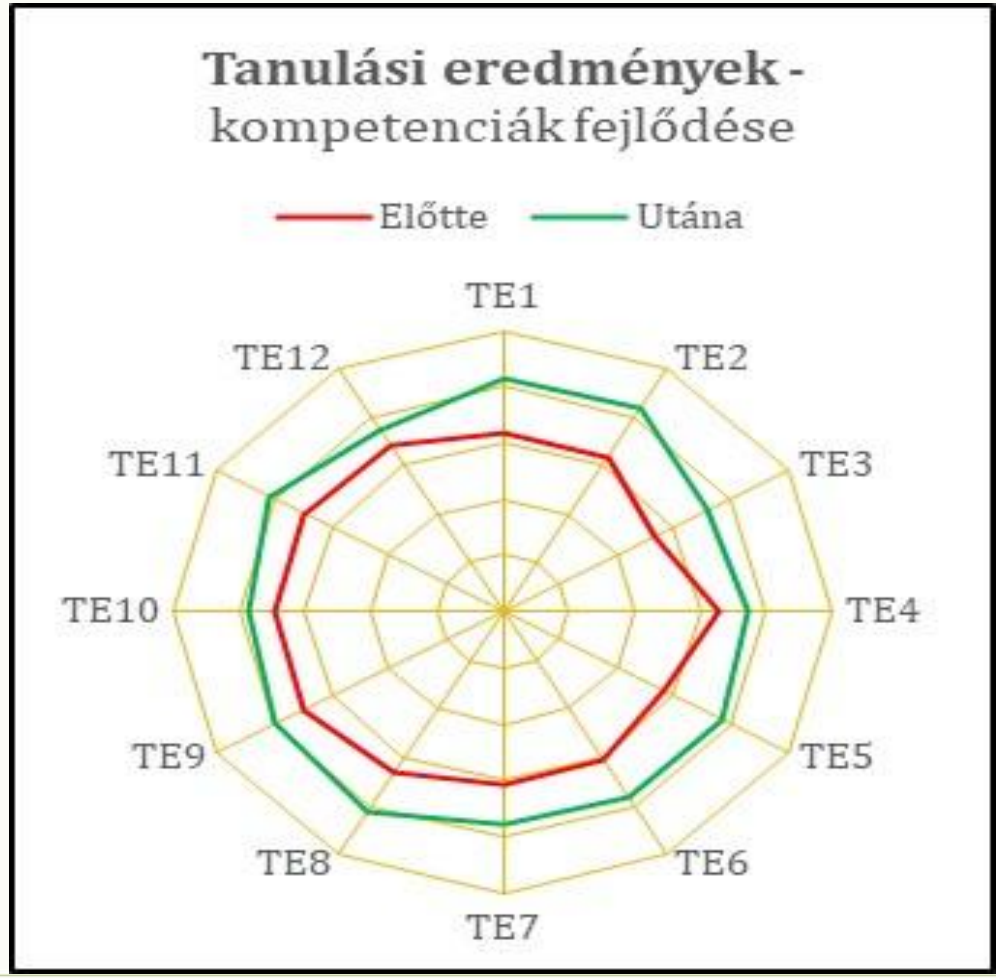

Kompetenciák

- **Mind a 12 kompetencia fejlődésében van változás**
  - Előtte: 2,39 – 3,48 (alacsony szórás)
  - Utána: 3,61 – 4,18 (alacsony szórás)
  - szignifikáns változás

- **Legjelentősebb változás**:
  - a tanuló személyiségének fejlesztése, egyéni bánásmód (TE1)
  - a digitális technológiával támogatott tanítás és tanulás; (TE2)
  - a tantárgyközi, tantárgyakon átívelő képességek; (TE3)
  - a tanulói közösségek alakulásának segítése, fejlesztése (TE5)

- **Legkisebb változás:**
  - környezetvédelem és a fenntarthatóság értékeinek képviselete (TE4)
  - a pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése (TE10)
  - felelősségvállalás a saját szakmai tudásért (TE12)

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Tanulási tevékenységek támogatása

1. időről-időre feltártuk, értelmeztük a kurzus hallgatóinak személyes tudását, érdeklődését, a tanulás alakítása érdekében.

2. sokféle együttműködésre kínált lehetőséget (társakkal, oktatókkal, tanulókkal, partneriskolai tanárokkal).

3. a hallgató is irányíthatta a saját tanulását (dönthetett pl. feladatokról, javításról, témáról, stb).

4. sokféle tanulási tevékenység, feladat, helyzet jellemezte a tanulást.

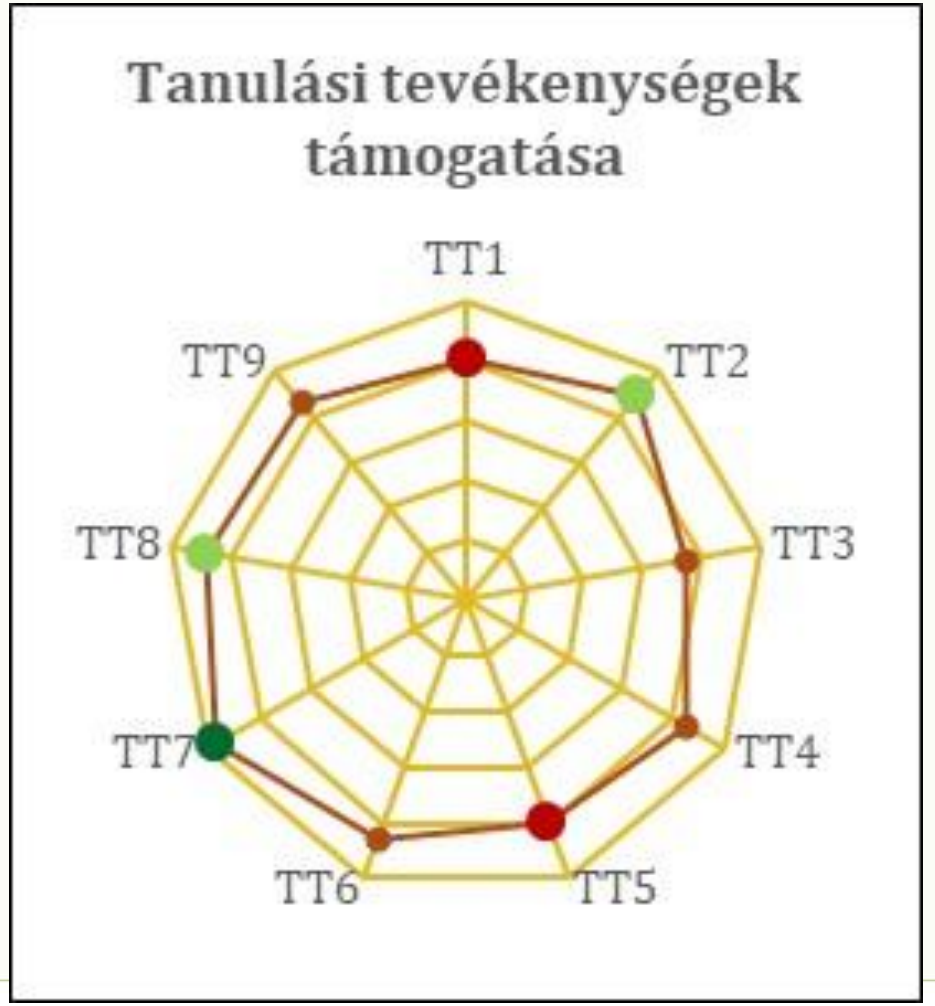
5. alkalmat teremt az új ötletek és tudás kipróbálására /alkalmazására.

6. különböző szintű és formájú tanulást támogató anyag, eszköz állt rendelkezésre (pl. hallgatói segédlet, online felületek, oktatóval való megbeszélés stb.)

7. legalább részben iskolai környezetben valósult meg. (4,78)

8. a tanár komplex feladatainak ellátására készített fel (nem csak szaktanári feladatokra). (4,43)

9. alkalmat adott a képzésen kívüli tapasztalatok feldolgozására.

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

OMHV

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Hallgatói elégedettség - minőségügyi iroda (2024/25 tavasz)

Meghatározás	Érték
Az iskolá(k)ban szakmailag felkészültek voltak a kurzus céljainak támogatására.	4,2
Az egyetemi oktató támogatta az iskolai tapasztalatok elméleti, tudományos hátterének értelmezését.	4,2
A pályaszocializációs gyakorlat lehetőséget biztosított, hogy tapasztalatot szerezzek az iskolai jelenségek tanári nézőpontból történő értelmezésére.	4,2
A pályaszocializációs gyakorlat követelményei és azok értékelése összhangban volt.	4,4
A pályaszocializációs gyakorlat értékelésének szempontjait a hallgató segédlet egyértelműen tartalmazza.	4,5

Kitöltők száma: 260
Kitöltési arány: 37,4%

ISKOLAI TANÁRKÉPZŐK

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Problémafelvetés

- **Tanárképzési kontextus** - alternatív tanulási útvonalak, gyakorlatba ágyazott képzések – a képzői kör kiszélesedése, **az iskolai tanárok új csoportja mint képzők**
- **Változások Magyarországon** – gyakorlati rendszer átalakulása – **NEM csak mentor, vezetőtanár**
- **Hogyan zajlik és hogyan támogatható az iskolai tanárképzők képzővé válása? –** un. határátlépő helyzetek (Akkermen & Bakker, 2011)

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal
AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Mit jelent tanárképzőnek lenni?

Tanárképzőnek lenni= professzió, szakma?!

-Kit tekintünk képzőnek? - a kifejezés is "elmosódott, többdimenziós **kontextusfüggő**"(Murray et al., 2020. 3.). – LÁTHATATLAN SZEREPLŐK

- **Véletlen karrier,** a képzők elsődlegesen egyetemi szakemberként, **egyetemi oktatóként** azonosították magukat (és őket is), nem értelmezték tanárképzői szerepüket. - **korlátozza a szerephez tartozó feladatértelmezést**

- Külön csoport: **school based teacher educatior, SBTE**/non-university-based teacher educators' (NUBTEs) tanárokat - kihívások **kettős kötődésből** és **kettős szerepből**

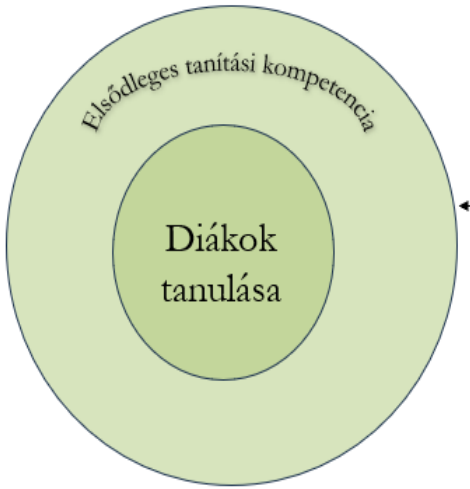
Tanárképzőnek lenni = kettős identitás

- Elsődleges tanulás felelőseként értelmezi magát - **gát** (felelősség felvállalása)

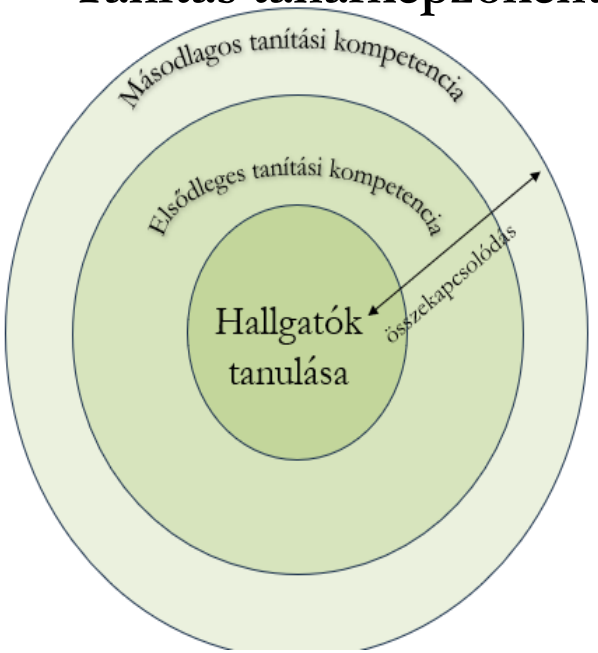
- Az iskolai tanárképzők **nem értelmezik a hallgatók tanulását**

- Saját szerepüket az **általuk jógyakorlatnak vélt működés felmutatásaként értelmezik** - klasszikus tanulásértelmezés (Murray & Male, 2005)

Tanítás iskolai tanárként

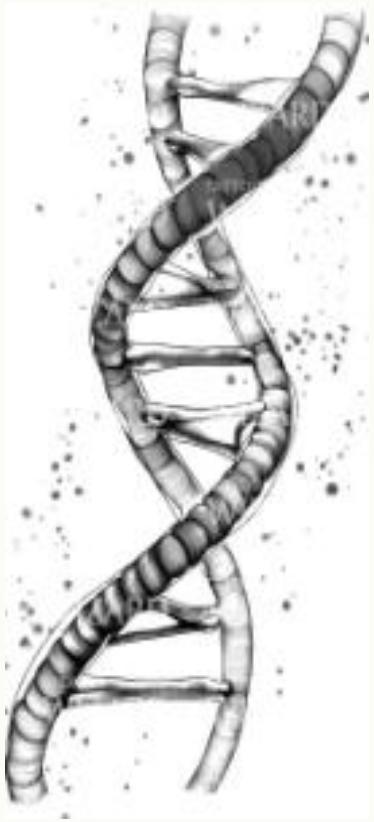
Tanítás tanárképzőként

Mit jelent tanárképzővé válni? - identitásalakulás és tanulás kapcsolata

Tanárképzővé válni – identitás(alakulás)

- **Folyamat**,
- **Aktív, személyes**
- **Alidentitások**
- Alakulását meghatározza a **kontextus**
- **Válaszkeresés**: önmaghatározás tanárképzőként (Ki vagyok, mint tanárképzőként? Milyen tanárképző akarok lenni?).
- Gyakran **„identitásválságot”** élnek meg – **szakértőből kezdő**

Tanárképzővé válni – szakmai tanulás

- **Folyamat**,
- **Személyes és kontextuális** tényezők komplex és dinamikus hatásrendszerének eredménye
- Okai szerteágazóak, **egyéni és társas helyzetekben** (tanulási tevékenységekben), gyakran nem tudatosan és észrevétlenül megy végbe
- **Eredménye** tartós és multidimenziós változás, **egyedi** mintázatokkal jellemezhető,

az identitásmunka elválaszthatatlan a tanulástól

- a **szakmai tanulás jelentést ad a tapasztalatoknak** (tanulási tevékenységeknek), míg **az identitáskonstrukciós folyamat értelmezi a tanulási tapasztalatokat** a saját tanárképben (Beijaard et al., 2018, Garner & Kaplan, 2018)

Hogyan támogatható a tanárképzővé válás? (1) – együttműködés - határátlépés

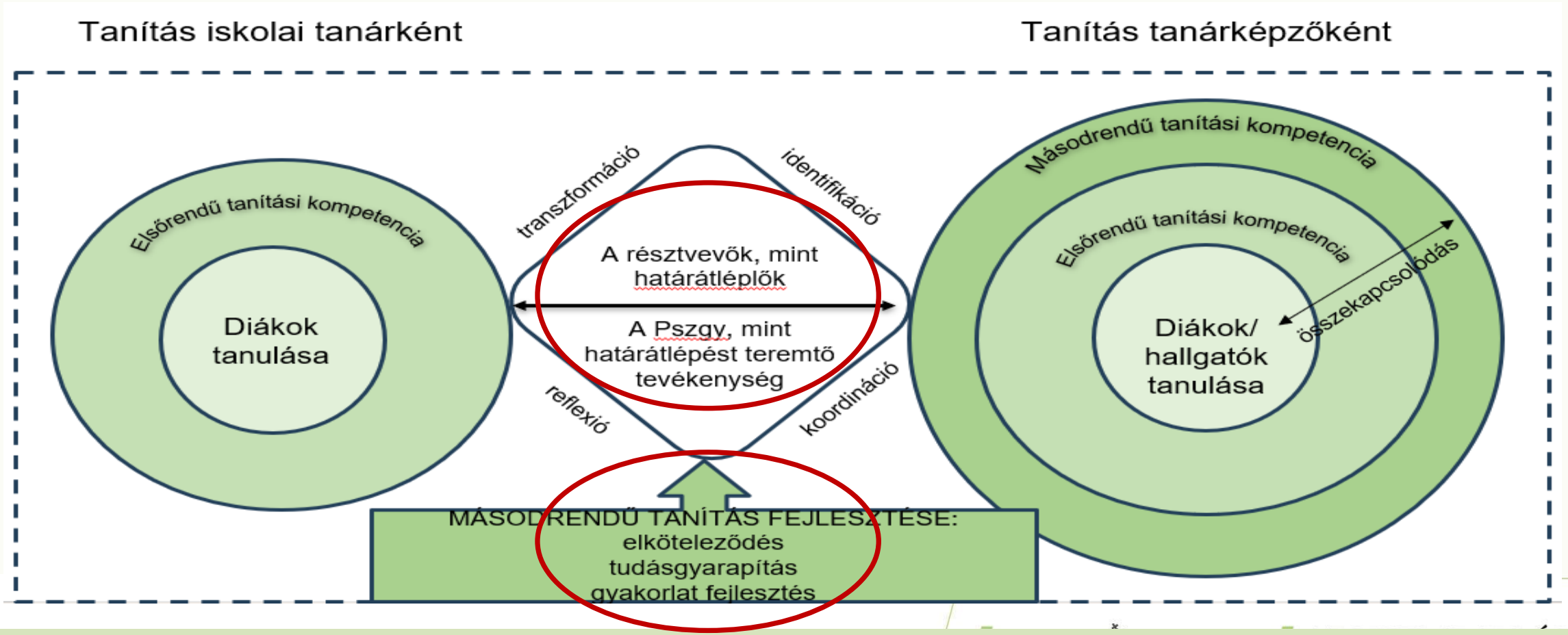
- **Képzési koherencia** megteremtése a hallgató eredményes tanulása érdekében – közös tanárkép, közös cél, elmélet–gyakorlat dilemma (Canrinus, 2017; Rapos et al., 2022)
- **Intézményi szerepértelmezés** - intézmény „identitás" vs hagyományok
  - az **akadémiai tudást** támogató, az elméleti képzést követő szerepértelmezés
  - a képzés „**alaphelyszíne" a gyakorlat** (clinical work, Darling-Hammond, 2006; NCATE, 2010)
  - gyakorlat az **intézményi tanulás** része szervezeti szinten (Hestnes & Grankvist, 2013; Hudson, 2008) – **kollaboratív – partnership**
- **Az együttműködés kultúrájának hiánya – befolyásolja a szerepértelmezést – erősíti az elsődleges identitást**

HATÁRÁTLÉPÉS

a határ „olyan szociokulturális különbség, amely a tevékenység vagy interakció megakadásához vezet"

1) az egyetem és a gyakorlatok közti határok átlépése
2) az iskolai képzőket a kettős identitása közti kapcsolat
3) tervezett tanulási terek kialakítására
4) Az iskolán belül, a tanárok közti pedagógia távolság feloldásának eszköze lehet

Hogyan támogatható a tanárképzővé válás? (2) – tanulása és identitásváltozás kapcsolata határátlépő helyzetben

- Az iskolai tanárok tanárképzővé válása az **elsődleges tanításból a másodlagos tanításban való tudatos átlépésként**, a két **alidentitás közti tudatos átjárásként**, s az oda vezető **határátlépő tanulásként** azonítható (Li et al.,2024, Fűzi et al, 2024).

A projekt honlapja

ELTE | PPK | NEVELÉSTUDOMÁNYI INTÉZET

INTÉZET MUNKATÁRSAK OKTATÁS KUTATÁS KIADVÁNYOK EZ IS NEVTUD! PODCAST

ELTE PPK NEVELÉSTUDOMÁNYI INTÉZET > KUTATÁS > INTÉZETI KUTATÁSOK, PROJEKTEK > PEDAGÓGUSBÓL TANÁRKÉPZŐVÉ VÁLNI

PEDAGÓGUSBÓL TANÁRKÉPZŐVÉ VÁLNI

A KUTATÁS BEMUTATÁSA KÖZREMŰKÖDŐK EREDMÉNYEK

PEDAGÓGUSBÓL TANÁRKÉPZŐVÉ VÁLNI. EGYMÁSTÓL TANULÁS, IDENTITÁSKONSTRUKCIÓ EGY KONKRÉT KÉPZÉSFEJLESZTÉS KAPCSÁN

A Pedagógusból tanárképzővé válni. Egymástól tanulás, identitáskonstrukció egy konkrét képzésfejlesztés kapcsán című kutatás (röviden ID kutatás) egy konkrét képzésfejlesztéshez kapcsolódik. A pályaismereti és pályaszocializációs gyakorlatok rendszerének kidolgozása és bevezetése kapcsán az érintett szereplőkkel való együttműködés során, a képzővé, a tanárképző közösséggé válás támogatásához

rapos.nora@ppk.elte.hu

DOKK
DIGITÁLIS OKTATÁSFEJLESZTÉSI KOMPETENCIA KÖZPONT

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL MEGVALÓSULÓ PROJEKT

Köszönjük a figyelmet!

ELTE
EÖTVÖS LORÁND
TUDOMÁNYEGYETEM

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT